

Concert 4 februari 2007

Grieg Pianoduo

**Hotel Vennendal
Nunspeet**

7e Randmeerconcert - seizoen 2006/2007
zondag 4 februari 2007 14.00 uur
Hotel Vennendal - Nunspeet

Grieg pianoduo

Siebert Nix en Elles van der Heiden (piano vierhanden)

Johannes Brahms Tien variaties op een thema van
(1833-1897) Robert Schumann op. 23 (1861)

Edvard Grieg Noorse dansen op. 35 (1887)
(1843-1907)

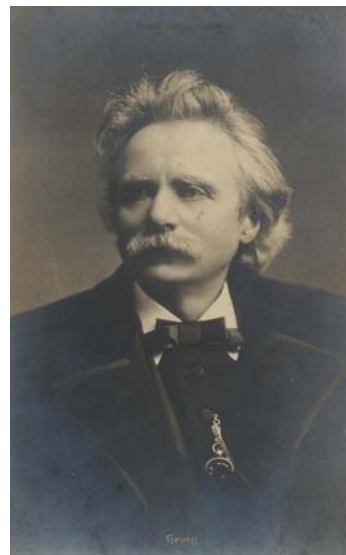
~pauze~

Claude Debussy Petite suite pour piano
(1862-1918) à quatre-mains (1888-1889)
- *En bateau*
- *Cortège*
- *Menuet*
- *Ballet*

Urmass Sisask The Milky Way (1990)
(1960-heden)

Francis Poulenc Sonate (1920)
(1899-1963)
- *Presto*
- *Andante*
- *Vif*

George Gershwin 3 Preludes (1926, bew. G. Stone)
(1899-1937)

Edvard Grieg

Urmass Sisask (jeugdfoto)

George Gershwin

Het Grieg pianoduo

De pianisten Elles van der Heiden en Siebert Nix vormen sinds 1987 het Grieg pianoduo en werden als zodanig na hun vak-opleiding aan het Conservatorium in Groningen al snel bekend in de wereld van de kamermuziek door hun dynamisch en temperamentvol vierhandig pianospel.

De naam van de Noorse componist Edvard Grieg, wiens veelzijdige repertoire vele stijlinvloeden omvat, overbrugt de kwaliteiten van hun gehele repertoire. Van Schubert tot hedendaags :

De herontdekking van de Romantische vierhandige pianomuziek van Grieg is niet het enige wapenfeit waarvoor het Grieg pianoduo meerdere malen in binnen- en buitenland uitgenodigd werd w.o. Noorwegen (villa Troldhaugen woonhuis van Grieg en Oslo), Engeland en Duitsland.

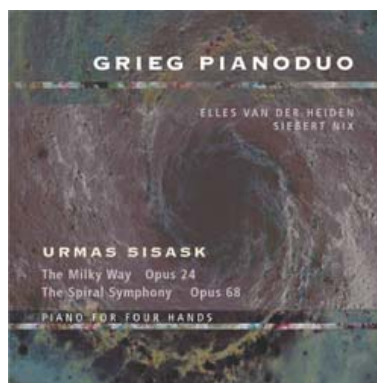
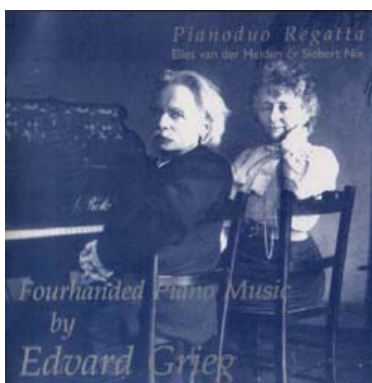
Hun "...dynamisch en temperamentvol pianospel.." klonk in het afgelopen seizoen ook heel fris én verrassend in het eigentijdse werk 'Milky Way' (1990) van de Est Urmas Sisask. Het publiek was hier lyrisch over!

Smaakvol samengestelde programma's zijn het kenmerk van het Grieg pianoduo. Elles en Siebert gaan daarbij het experiment niet uit de weg. Zij voerden met veel succes in het afgelopen seizoen 'Le Boeuf sur le Toit' van Darius Milhaud uit, tegelijkertijd met een film met de reconstructie van Jean Cocteau's gelijknamige 'farce imagine' waarvoor Milhaud dit werk componeerde. "...Deze farce was meteen het klapstuk van de middag.." schreef het Dagblad v.h. Noorden op 23 mei 2005 na de première van 'Vive la France!' Op uitnodiging van de pianist en artistiek leider Rian de Waal concerteerde het Grieg pianoduo op het slotconcert van Rians kamermuziekfestival Kamermuziek aan de IJssel op 30 september 2005 wederom met 'Le Boeuf' voor een zeer enthousiast publiek!

Tekst: website www.griegpianoduo.com

Siebert Nix heeft toegezegd enkele CD uitgaven mee te nemen. Houd er rekening mee dat er alleen contant kan worden betaald.

Meer informatie over de componist Urmas Sisask volgens Wikipedia (internet encyclopedie)

Urmas Sisask (Rapla - Estland, 9 september 1960) is een Estse componist en koor- en orkest dirigent.

Sisask woont en werkt in het kleine dorp Jäneda. Al op 15-jarige leeftijd componeerde Sisask zijn Starry Sky-pianocycclus. Na zijn afstuderen in 1985 bij René Eespere aan het conservatorium van Tallinn verdiepte hij zich in de Gregoriaanse zang en de barokmuziek. Sisask is Rooms-Katholiek, en een groot deel van wat hij schrijft is religieuze muziek. Zijn composities zijn eclectisch van stijl, en hij houdt ervan om ze te doordrenken van symboliek. Bovenal bleef de astronomie zijn grootste inspiratiebron, en zijn hartstocht is om een parallellisme te bewerkstelligen tussen kosmische en muzikale harmonie. Op de banen van de planeten van het zonnestelsel baseerde hij de planetaire schaal, een modus die bestaat uit de noten C#, D, F#, G# en A. Later ontdekte hij tot zijn verrassing dat dit precies overeenkwam met de Japanse Kumayoshi-modus. Onder andere Gloria Patri schreef hij in deze modus.

De meeste van zijn werken zijn a capella voor gemengd koor. Voor wat betreft instrumentale muziek schrijft hij vooral voor orkest, piano en verschillende solo-instrumenten, in het bijzonder klarinet.

Enige representatieve werken

1980–1987: Starry Sky Cycle (Ests: Tähistaeava tsükkel)

1988: Gloria Patri, cyclus van 24 liederen voor gemengd koor (a capella)

1989: Pleiaden (Plejaadid)

1990: Melkweg "the milky way" (Linnutee galaktika), voor quatre-mains piano

1991: Andromeda (Andromeda galaktika)

1992: Ave Maria (Kiitkem sudamest Mariat) voor mannen- en jongenskoor

1992: Kerstoratorium (Jõuluoratorium)

1993: Magnificat

1994: Mis nr. 1

1995: Symbiotische Symfonie (Sümbiootiline Sümfoonia)

1995: Komeet Hyakutake, voor orkest en percussie

1998: Ave Sol

1999: Mis nr. 4 op. 46: Christmas mass (Joulumissa)

2000: Polaris (Pohjanael)

2001: Leonieden, op. 78, concert voor fluit en orkest

2002: Benedictio, voor gemengd koor

2002: Sirius, voor quatre-mains piano

2003: Procyon, voor piano

2003: Castor, voor piano

Overige werken

Spiral Symphony voor twee piano's

Pro Patria, oratorium voor sopraan, koor en orkest

Te Deum

Domine, exaudi orationem meam, voor gemengd koor

Dona nobis pacem, voor gemengd koor

Miserere mei, Deus, voor mannenkoor

Gratias agamus Domino Deo nostro, voor vrouwenkoor

Kyrie, voor vrouwenkoor

Verder onder andere een klarinetconcert.

Meer informatie over de componist George Gershwin volgens Wikipedia (internet encyclopedie)

George Gershwin, geboren als Jacob Gershowitz (Brooklyn, New York City, 26 september 1898 – Hollywood, 11 juli 1937) was een Amerikaans componist. Gershwin werd vooral bekend door zijn werk op de grens van het bestaande klassieke genre en de opkomende jazz.

Hij werd geboren als zoon van Russisch-Joodse immigranten. Bij veel van zijn werk schreef zijn broer Ira de teksten.

Het werk ontstond in 1924 en werd voor het eerst uitgevoerd door de componist op piano en het (dans)orkest van Paul Whiteman. Voorwaar een bewijs dat de wereld van de klassieke muziek hem niet erkende.

Verdere pogingen om in de klassieke muziek serieus genomen te worden waren zijn Concerto in F (een pianoconcert) en An American in Paris. Ook deze muziek werd al snel in (musical)films gebruikt en ook nu vond Gershwin niet de erkenning die hij zocht.

Gershwin begon zijn loopbaan rond 1916 als liedjescomponist in wat men in Amerika Tin Pan Alley noemt. Dit hield in dat een liedjescomponist zijn muziek speelde in een winkel waar bladmuziek verkocht werd, met het doel de verkoop van zijn bladmuziek te vergroten.

Al snel kreeg Gershwin landelijke bekendheid in Amerika en kwam hij in contact met theaterproducenten. Hij begon musicals te schrijven voor Broadway die grote successen werden. Hij schreef bijvoorbeeld bijdragen aan een aantal van de Ziegfield Follies. Verder schreef hij de muziek voor musicals als Lady, Be Good!, Oh, Kay!, Funny Face (later verfilmd met in de hoofdrollen Fred Astaire en Audrey Hepburn), Show Girl, Strike up the Band, Crazy for You en Of Thee I Sing. Zijn 'Songbooks' zijn door diverse zangers en zangeressen op plaat en op cd gezet. Een van de bekendste verzamelingen is die gezongen door Ella Fitzgerald.

Ondanks zijn grote successen bevredigde het lichte genre hem niet. Hij wilde als een serieuze 'klassieke' componist gezien worden. Zijn eerste en belangrijkste poging daartoe was het schrijven van de Rhapsody in Blue, die te beschouwen is als een poging om klassieke muziek en jazz tot elkaar te brengen. De Amerikaanse componist Ferde Grofé heeft het stuk later voor piano en symfonieorkest bewerkt. Dat zou de versie worden die de geschiedenis in ging en die ook tegenwoordig altijd gespeeld wordt. Op een van zijn Europese reizen in 1928 zocht Gershwin contact met de componisten Igor Strawinsky, Francis Poulenc, Darius Milhaud en Maurice Ravel. Hij vroeg met name aan Ravel of die hem compositielessen wilde geven. Ravel moet - volgens overlevering - toen hebben geantwoord: "Waarom wilt u een tweederangs Ravel worden, wanneer u al een eersterangs Gershwin bent?"

Gershwin zette zich daarna aan het componeren van zijn meesterwerk: de opera Porgy and Bess, die in 1935 voltooid werd en waarin alle gezongen rollen door negerzangers en -zangeressen vertolkt werden. Slechts een paar zeer kleine 'sprekende' rollen werden door blanken vertolkt.

Tijdens zijn leven was deze opera verre van succesvol. Hij was hierdoor diep teleurgesteld. Tegenwoordig wordt de opera wel gewaardeerd maar toch niet vaak opgevoerd, omdat het moeilijk blijkt te zijn om een geschikte bezetting te vinden.

Inmiddels hadden de verschijnselen van een hersentumor zich bij hem voorgedaan en hij overleed spoedig daarna op 38-jarige leeftijd.

George Gershwin stierf als een rijk man, maar had bij zijn leven niet de erkenning gekregen die hij zo graag had gewild. Na zijn dood heeft zijn werk meer waardering gekregen (ook onder de liefhebbers van klassieke muziek) en worden met name ook de klassieke werken regelmatig in de concertzaal uitgevoerd.

Toelichting muziek

Johannes Brahms : Tien variaties in Es op een thema van Robert Schumann op. 23 (1861)

Het thema van de variaties stamt uit het tweede deel van het vioolconcert dat Schumann in zijn laatste productieve jaar als musicus (1853) had geschreven voor de violist Joseph Joachim. Deze zou later samen met Clara Schumann-Wieck het oeuvre van Schumann uitgeven. Daar hoorde het vioolconcert echter niet bij: Joachim beschouwde het werk als een voortvloeisel uit Schumanns geestes-ziekte. Johannes Brahms publiceerde het thema in een supplement van de Schumann Edition als "Schumann's laatste muzikale gedachte". Schumann was in 1854 aan een aantal variaties begonnen en verkeerde in de waan dat het thema hem geworden was door de geesten van Mendelssohn en Schubert – hij herkende het zelf niet meer als element van zijn eigen vioolconcert. Brahms heeft er zijn variaties op. 23 op gemaakt, erkentelijk als hij was voor de meer dan collegiale vriendschap van het echtpaar Schumann gedurende vele jaren. Het vioolconcert werd pas in 1930 herontdekt, naar men zegt ook via telepathie, in Berlijn. Het werd in 1937 voor het eerst gespeeld en uitgegeven.

Edvard Grieg : Noorse dansen opus 35 (1887)

Griegs muziek bestaat in wezen uit vaak simpele folkloristische melodieën, maar hij maakt er een feest van. Ook in kleine stukken als de Noorse dansen. Qua vorm zijn ze veel minder gecompliceerd dan het grote Midden-Europese orkest- en kamermuziekwerk van de 19^e eeuw waarin hij was opgevoed (in Leipzig) en waaraan hij diep in zijn hart misschien wel een hekel had. In eigen land werd Grieg als componist, dirigent en pianist enorm gewaardeerd, vooral omdat hij een herkenbare muzikale verbinding tot stand bracht met de Noorse nationale cultuur. Daarvoor zijn deze Noorse dansen zeker exemplarisch.

Claude Debussy : Petite suite pour piano à quatre-mains (1888–1889)

De Petite suite is ontstaan in de overgangperiode die in Debussy's artistieke stijl te vinden is. De invloed van collega's als Massenet en Chabrier, de verbinding met klassieke begrippen als melodie, symmetrie, ritme, maakten plaats voor de ontwikkeling van een geheel eigen stijl, door een sterke verbreding van de culturele horizon waaraan hij zijn inspiratie ontleende (Russische muziek, Javaanse gamalanmuziek, Wagneriaanse opera, de Wereldtentoonstelling van 1889). Vervaging van de vorm, associatieve samenklanken – ze werden verafschuwd door de gevestigde orde en als "impressionisme" afgedaan. Door zijn bijzondere klankidoom en muzikale vormgeving zou Debussy echter decennia lang van enorme invloed blijven op de Europese muziek van de twintigste eeuw.

Urmas Sisask : The Milky Way (Linnutee galaktika), op. 24 (1990)

"Ons 17 biljoen jaar oude Universum is een reusachtig orgel, uitgevonden door God. Door de zwaarte-kracht vormen sterren, planeten, kometen en andere constellaties samen gigantische orgelpijpen. Dat is het Credo van mijn leven en mijn werk. Het is mijn missie de harmonie van dit immense instrument te ontdekken en mee te delen aan de mensen. Daarom zie ik mijzelf niet als een componist maar als een registrator van muziek".

Aan het woord is Urmas Sisak, hedendaagse componist uit Estland, opgeleid aan het conservatorium in Tallin (1985). Zijn passie voor componeren in relatie tot de astronomie leeft hij uit in zijn Estlands geboortedorpje, Jäneda, in de toren van een oud kasteel. Daar heeft hij een klein muzikaal observatorium annex planetarium waarin hij vaak concerten geeft. De andere zijde van Sisak's kunstenaarschap laat een sterke religieuze oriëntatie zien. Zo zijn 24 gewijde liederen, onder de titel 'Gloria Patri', buitengewoon populair geworden. In al zijn werken lijkt het eenvoudige, subtiele klankidoom van een ander melkwegstelsel te komen.

Francis Poulenc : Sonate (1920)

Francis Poulenc was een compositorisch natuurtalent. Hij had weliswaar pianoles van zijn moeder gehad, die een begenadigd pianiste was, maar hij heeft voor het componeren hooguit wat praktische aanwijzingen gehad van Charles Koechlin, een relatief onbekende muziekpedagoog. Poulenc schreef werken in allerlei muzikale genres. Hij bleek melodieën te kunnen maken in een tijd waarin men dacht dat er op dat gebied niets meer uit te vinden was. Hij was bewust op de melodie gericht. Zijn speelse, inventieve natuur zorgt ervoor dat zijn muziek een bevrijdende en vaak humoristische indruk maakt. En wat heel veel muziekgenieters nog steeds erg prettig vinden: hij houdt vast aan de tonaliteit.

vervolg >>>

George Gershwin : 3 Preludes (1926)

Gershwin was zonder twijfel dramatisch, melodisch en ritmisch uitermate begaafd. Hij was al jong een goede pianist, maar leerde vrij laat de compositie en de orkestratie. Zijn meesterschap in deze vakken was op het einde van zijn korte leven volkomen. Naast de beroemde hoogtepunten van zijn oeuvre (Porgy and Bess, Rhapsody in Blue en An American in Paris) en zijn vele songs verdienen de drie Preludes voor piano een speciale vermelding. Ze zijn ontstaan in de periode kort na het grote succes van de Rhapsody, dat hem inspireerde tot een verhoging van zijn compositorische activiteit en tot opnieuw (!) piano studeren. In december 1926 beleefden de Preludes hun première als deel van een recital, waarin Gershwin de zangeres Marguerite d'Alvarez begeleidde.

Anne de Vries 30 januari 2007

De fraaie concertlocatie met de ingang van Hotel Vennendal